

Ανιχνεύοντας το μέλλον σε έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο!¹

Νικόλαος Φίλιππας

Η μυωπική αντίληψή μας για τον κόσμο, δημιουργεί αναπόφευκτες στρεβλώσεις, στερεότυπα και ψευδαισθήσεις. Μια από αυτές, είναι και η αντίληψή μας ότι η Αμερική είναι η απόλυτη οικονομική υπερδύναμη.

Αν και αυτό αποτέλεσε μία μεγάλη αλήθεια για τον 20^ο αιώνα, υπάρχουν πλέον αδιάσειστα στοιχεία ότι ο 21^{ος} αιώνας θα ανήκει σε αυτές που λανθασμένα ονομάζουμε «αναδυόμενες οικονομίες», οι οποίες ήδη εδώ και πολλά χρόνια συμβάλουν στο μεγαλύτερο τμήμα της αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ.

Οι χώρες αυτές δεν είναι μόνον η Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία και η Ρωσία, αλλά και η Ινδονησία, η Νότιος Αφρική, η Νιγηρία, η Τουρκία, το Μεξικό, η Ν. Κορέα και άλλες νέες ανερχόμενες δυνάμεις.

Τα δεδομένα που άλλαξαν ραγδαία τις παγκόσμιες οικονομικές ισορροπίες την τελευταία εικοσαετία μεταξύ άλλων ήταν:

- Η πτώση του τείχους και η ιδεολογική ήττα του κομμουνισμού (1991)
- Η παγκοσμιοποίηση του πλανήτη και η κατάργηση των συνόρων σε όλες τις αγορές (εμπορίου, χρήματος και κεφαλαίου)
- Η ταυτόχρονη ενσωμάτωση των νέων χωρών της Ασίας αλλά και της Αφρικής στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα που ισοδυναμεί με μερικά δισεκατομμύρια φτηνού εργατικού δυναμικού.
- Η υπερχρέωση της Δύσης, σε αντίθεση με την αυξανόμενη αποταμίευση των αναπτυσσόμενων χωρών.
- Και ιδίως: το δημογραφικό!

Όπως είναι γνωστό, οι παραγωγικοί συντελεστές οι οποίοι διαμορφώνουν το ΑΕΠ μιας χώρας είναι η εργασία, το κεφάλαιο και η τεχνολογία. Στη νέα παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα, η φτηνή εργατική δύναμη η οποία μετεξελισσεται σε σημαντική μελλοντική κατανάλωση, αναδεικνύεται ίσως η σημαντικότερη συνιστώσα για την ανάπτυξη μιας οικονομίας.

Σύμφωνα με το πρόσφατο βιβλίο του Economist (2012) για το πως θα είναι ο κόσμος το 2050, η Νιγηρία θα είναι η τρίτη μεγαλύτερη σε πληθυσμό χώρα στον κόσμο με 379 περίπου εκατομμύρια κατοίκους ξεπερνώντας τον αντίστοιχο πληθυσμό των Η.Π.Α. Στην πρώτη θέση θα βρίσκεται η Ινδία με πληθυσμό 1,7 δισεκατομμύρια κατοίκους και στην δεύτερη η Κίνα με πληθυσμό που θα πλησιάζει το 1,5 δισεκατομμύριο.

Οι πρόσφατες εξελίξεις μετά την χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-08 απλά επιβεβαίωσαν τους προφητικούς ισχυρισμούς ορισμένων οικονομολόγων ότι οι «πλούσιες» χώρες της Δύσης βρίσκονται σε δυσχερέστερη θέση ως προς τις θεωρητικά «φτωχές χώρες» της Ανατολής και της Αφρικής, αφού οι πρώτες έχουν τεράστιο δανεισμό, ενώ οι δεύτερες σχεδόν καθόλου.

Πράγματι, οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν (α) χαμηλό επίπεδο χρέους, (β) μεγάλο μέγεθος φτηνού εργατικού δυναμικού (γ) σημαντική προσέλκυση ξένων επενδύσεων και τέλος, σημαντική ανάπτυξη, γεγονός που τους δίνει τεράστιες δυνατότητες να αντικρίσουν το μέλλον με αισιοδοξία αντιμετωπίζοντας σε επόμενο διάστημα τις αδυναμίες τους, όπως είναι το επίπεδο φτώχειας, της διαφθοράς και των κοινωνικών ανισοτήτων.

Η μελέτη του Καθηγητή Angus Maddison

Η μυωπική αντίληψή μας για τον κόσμο και η άγνοια της οικονομικής ιστορικής πραγματικότητας μας έχει οδηγήσει στο νοητικό στερεότυπο ότι οι Η.Π.Α. ήταν για πάντα οικονομική υπερδύναμη!

Είναι όμως έτσι τα πράγματα;

Σε μια εξαιρετική του μελέτη (The World Economy: Historical Statistics, 2006, OECD) ο Angus Maddison (1926-2010), γνωστός Καθηγητής και αναλυτής της οικονομικής μεγέθυνσης προσομοίωσε το ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ ανά ήπειρο και ανά κυριότερη χώρα από την ημερομηνία γέννησης του Χριστού έως το 2006.

---

¹ Δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα Euro2day στις 6 Φεβρουαρίου 2013 με τίτλο «Οι “αυτοκρατορίες”... αντεπιτίθενται»

Τα αποτελέσματα της μελέτης ήταν εξαιρετικού ενδιαφέροντος και αποκάλυψαν ότι για περισσότερο από δεκαοχτώ συνεχόμενους αιώνες οι πλουσιότερες χώρες στον κόσμο ήταν η Ινδία και η Κίνα. Μάλιστα οι δύο χώρες μαζί συμμετείχαν για πολλούς αιώνες στη διαμόρφωση του παγκόσμιου ΑΕΠ σε ποσοστό 50%-70%!

Η Βιομηχανική Επανάσταση και η επεκτατική αποικιακή πολιτική των Ευρωπαίων οδήγησαν την Ευρώπη το 1870 στην πρώτη θέση διαμορφώνοντας περίπου το 28% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, ο 19^{ος} αιώνας ανήκει αποκλειστικά στην Ευρώπη και ιδίως στη Μεγάλη Βρετανία. Ο 20^{ος} αιώνας είναι ο αιώνας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, όπου η οικονομική τους κυριαρχία φθάνει στο μέγιστο επίπεδο την περίοδο 1950-1970 με ποσοστό συμμετοχής στο παγκόσμιο ΑΕΠ που πλησιάζει το 30%. Η αύξηση του πλούτου στις Η.Π.Α. προήλθε κυρίως από την μετανάστευση των ικανότερων και των πρωτοπόρων, την κινητροδότηση για την προσέλκυσή τους, τους πλούσιους φυσικούς τους πόρους (πετρέλαιο, χρυσός κ.ά.), αλλά και από τη μείωση του ΑΕΠ στην Ευρώπη, το οποίο μετά το 1913 συρρικνώνεται συνεχώς. Αυτό είναι σήμερα και το πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυξητική τάση στη συμμετοχή του παγκόσμιου ΑΕΠ παρουσιάζει η Λατινική Αμερική, η οποία αναμένεται να συνεχισθεί και στα επόμενα χρόνια.

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η Κίνα και η Ινδία είχαν συνεχώς μειωμένο μερίδιο στο παγκόσμιο ΑΕΠ λόγω των πολιτικών τους συστημάτων και της οικονομικής και πολιτικής τους απομόνωσης, όπου το 1973 έφτασαν στο χαμηλότερο επίπεδο της ιστορίας τους: κάτω από το 10% του παγκόσμιου ΑΕΠ!

Τα πράγματα άλλαξαν ραγδαία στην Κίνα μετά τον θάνατο του Mao (1976) και την κυριαρχία του μεταρρυθμιστή Deng Xiaoping (1978). Από τότε έχει αλλάξει δραματικά η πορεία της Κίνας, η οποία καταλαμβάνει όλο και μεγαλύτερο ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ 9% για όλη την περίοδο! Αξίζει να σημειωθεί ότι το ΑΕΠ της Κίνας από \$1,2 τρις το 2000, άγγιξε τα \$8,13 τρις το 2012, ενώ το ΑΕΠ των ΗΠΑ από 9,6 τρις το 2000, έφτασε τα 15,6 τρις το 2012. Η σχέση του ΑΕΠ των ΗΠΑ προς το ΑΕΠ της Κίνας ήταν το 2000 8,3 φορές και η σχέση αυτή είναι σήμερα μόλις 1,92 φορές. Όλα τα στοιχεία συνηγορούν ότι ο 21^{ος} αιώνας ανήκει στην Κίνα!

Όλα αυτά είχαν προβλεφθεί από το 2001, από τον Jim O'Neil, σημερινό πρόεδρο της Goldman Sachs Asset Management, και τότε Διευθυντή ερευνών της ίδιας εταιρείας. Ο συγγραφέας οραματιζόμενος τον κόσμο του μέλλοντος ήταν ο πρώτος που έκανε λόγο για τις οικονομικές υπερδυνάμεις του μέλλοντος δηλαδή την Κίνα, την Ινδία, τη Ρωσία και τη Βραζιλία σε ένα εξαιρετικό άρθρο του (Building Better Global Economic BRIC). Μάλιστα, έδωσε στις χώρες αυτές το ακρωνύμιο BRICs (Brazil, Russia, India, China) και σύμφωνα με μεταγενέστερη έκθεση της Goldman Sachs το 2003 με τίτλο «Dreaming with BRICS: The Path to 2050», οι χώρες αυτές θα κυριαρχήσουν στην παγκόσμια οικονομία.

Ο 21^{ος} αιώνας έχει ήδη αναδείξει νέες υπερδυνάμεις στο παγκόσμιο χωριό και αυτό πιστοποιείται από τη σημαντική μετακίνηση του πλούτου στην Ανατολή (Ασία). Καθοριστικό στοιχείο της μελλοντικής ανάπτυξης θα είναι η ύπαρξη πρώτων υλών και φτηνού και πολυπληθούς εργατικού δυναμικού. Όπως γνωρίζουμε καλά, το κεφάλαιο «πηγαίνει» εκεί που υπάρχει φτηνό εργατικό δυναμικό...

Μέσα σε μόλις 12 χρόνια τα BRICs έγιναν μόδα και στο χώρο των επενδύσεων δημιουργώντας σε ένα βαθμό και έναν κύκλο αυτοεκπληρούμενης προφητείας.

Η Δύση όχι μόνο δεν πρέπει να φοβάται από τη μεγέθυνση χωρών όπως αυτή της Κίνας και της Ινδίας, αλλά πρέπει να στοχεύσει, τόσο σε στρατηγικές προσέλκυσης επενδύσεων, όσο και σε εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών, αφού όπως επισημαίνουν εύστοχα στο βιβλίο τους “The \$10 Trillion Prize” οι Silverstein et al. (2012), οι Ινδοί και οι Κινέζοι καταναλωτές θα ξοδέψουν μέχρι το τέλος του 2020 σε προϊόντα και υπηρεσίες \$64 τρις, με κατανάλωση \$10 τρις το χρόνο! Η Ελλάδα θα πρέπει να στοχεύσει σε ένα μικρό μόνο μέρος της πίτας αυτής!